

Saldırganlık Suçu ve Putin'in Tercihi

Mesut Doğan

Zafer çılgınlıkları, tehditler; karma karışık bir **RUS-UKR vekiller savaşı** ile karşı karşıyayız. İlk ve en önemli görevleri "barışı korumak" olan politikacılar savaş ve zafer naraları atmadan bir gün geçirmiyorlar. Artık barış korunamamış ve savaş başlamış, yani sahnede askerlerin olması gerekir, ortada yoklar. Askerler, politikacılar gibi seçim-seçmen dertleri olmadığı için doğruyu söylemeyebilme konusunda hep daha avantajlı olmuşlar ve bu avantajı da kullanmışlardır. Bugün onlar da bir garip, koca koca askerler insanların gözünün içine baka baka 'taşınma su ile değirmenin döndüğünü' iddia ediyorlar.

Sadece askerler mi garip olanlar, hayır tabiki. Savaşın ilk gününden itibaren kişisel olarak Putin'in bizzat kendisini, sadece Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'i kişi olarak tehdit ve tahrik etmek üzere hareket eden bir AB ile karşı karşıyayız. En son Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, 30 Kasım 2022'de, Putin'i saldırganlık suçundan-*The crime of aggression* soruşturmak ve yargılamak üzere, Birleşmiş Milletler tarafından desteklenen bir mahkeme kurulmasına yönelik [AB önerisini](#) açıkladı.

Saldırganlık suçunu özel kılan nedir?

"Saldırganlık suçu"nu özel kılan şey, bu suçun liderlik suçu olarak adlandırılmasıdır. Yani suçun faili, emirleri yerine getirenler değil, suçu emreden liderlerlerdir. Bu da Putin'in hedef alındığı anlamına geliyor.

Saldırganlık suçu, savaş suçları, insanlığa karşı suçlar ve soykırıma zemin hazırladığı için genellikle ['tüm suçların anası'](#) ya da ['uluslararası hukuktaki en büyük suç'](#) olarak adlandırılıyor. Diğer uluslararası suçların saldırganlık suçundan türediği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, saldırganlık suçu hepsini kapsamaktadır.

Saldırganlık, 1998 yılında kabul edilen [Uluslararası Ceza Mahkemesi-UCM Roma Statüsü'nde](#) listelenen dört suçtan biriydi. Saldırı suçu Roma Statüsü'nün Kampala'daki 2010 Gözden Geçirme Konferansında kabul edilen UCM Roma Statüsü'nün 8. maddesinde tanımlanmıştır. 17 Temmuz 2018'den itibaren Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) bu suçtan sorumlu tutulan liderleri yargılayabilecektir. Tabi ki koşullu olarak.

BM Güvenlik Konseyi'nin sevk etmesi durumu hariç olmak üzere, UCM üyesi olmayan devletler, mağdur ya da saldırgan statülerine bakılmaksızın, saldırganlık suçu konusunda Mahkeme'nin yargı yetkisi dışında tutulmaktadır. Ne Ukrayna ne

de Rusya Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Statüsü'nü ya da bu statüde yapılan özel değişiklikleri onaylamadığı için Ukrayna'ya karşı işlenen saldırganlık suçu mahkeme tarafından ele alınmaz.

Bu nedenle, [Hukukçular](#) BM Genel Kurulu'nun desteği olmadan Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırganlığını yargılayacak bir mahkemenin kurulmasının yasal açıdan zor olacağını savuyor.

Avrupa Dış İlişkiler Konseyi (ECFR) eş başkanı ve İsveç eski başbakanı [Carl Bildt](#), UCM'ye gitmenin şu an için mümkün olmadığını belirterek, kovuşturma için diğer yolların AB ile Ukrayna arasında bir anlaşma yapılmasını ya da Avrupa Konseyi'nin dahil edilmesini içerebileceğini söylüyor. Bildt'e göre bir diğer seçenek de BM Genel Kurulu'nun Genel Sekreterden özel bir mahkeme kurmasını istemesi olabilir.

Uluslararası hukuk uzmanı olan [Profesör Philippe Sands](#) ise, UCM'nin Devlet Başkanı Vladimir Putin'i bu nedenle yargılayamayacağını çünkü ülkenin mahkemeye taraf olmadığını belirtiyor. Teorik olarak BM Güvenlik Konseyi UCM'den bu suçu soruşturmasını isteyebilir. Ancak Rusya bunu veto edebilir. Prof Sands, çözüm olarak dünya liderlerinin Ukrayna'daki saldırı suçunu yargılamak için tek seferlik bir mahkeme kurmasını öneriyor.

Bu girişimler RUS-UKR vekiller savaşının sonlandırılmasına nasıl bir katkı sağlar?

Hem ***RUS-UKR vekiller savaşı*** hem de Putin'in başkanlığı devam ederken, AB'nin ve Ukrayna'nın mevcut uluslararası hukuk kurallarını ve normlarını aşırı zorlayarak Putin'i yaşanan tüm acıların ve işlenen suçların tek sorumlusu haline getirme çabaları, olası sonuçları açısından sorgulanmalıdır. Putin'in kişiliği ve kontrol ettiği nükleer güç göz önüne alındığında, Putin'i bizzat hedef almak sadece onu çaresiz hissettirecek ve çılgınca bir şey yapması konusunda tahrik edecektir.

RUS-UKR vekiller savaşının ilk gününde hem Rusya ve hem de Ukrayna, devletler ve halklar olarak savaşı birlikte kaybetti. Nükleer gücü sayesinde bugün hala masada olan tek kişi Putin'in kendisidir.

AB'nin izlediği politikanın aksine, Putin'in nükleer silahlarını kullanmasını engellemek için ilk hedef Putin'in şahsı değil, onu destekleyen asker, bürokrat ve memur grubu olmalıdır. Yukarıda bahsedilen grup caydırılmalıdır. Bu çabalar hem Putin'i bizzat hedef alıp kışkırtmanın sakıncalarını giderecek hem de Putin'e desteği azaltarak çözüme katkı

sağlayacaktır.

Ne yazık ki savaş önlenemedi. Diplomasi işe yaramadı ya da diplomasi hiç kullanılmadı, ama o safha geride kaldı. Bugün, Putin nükleer silah kullanırsa kim nasıl bedel öder diye konuşmak yerine, belki de tüm kapasite ile Putin'in nükleer silah kullanması nasıl engellenebilir, bunu kim yapabilir ve nasıl yapabilir konularına odaklanmak gerekiyor.